

PARENGĖ: M.
DANILOVAITĖ
VADOVAS: DR. G.
TAMULEVIČIUS

Balso kokybės vertinimo metodika balso klosčių sutrikimams aptikti

22/03/2021

Informacija apie disertaciją

- ▶ **Doktorantūros pradžios ir pabaigos metai**
  - ▶ 2020-2024
- ▶ **Studijų metai**
  - ▶ 2020-2021 (1-ieji)

Informacija apie disertaciją

- ▶ **Tyrimo objektas**
  - ▶ Balso klosčių funkcionalumas, funkcionalumo vertinimas akustiniais metodais
- ▶ **Tyrimo tikslai**
  - ▶ Nenustatyti
- ▶ **Tyrimo uždaviniai**
  - ▶ Nenustatyti

Visų studijų planas ir jo vykdymo suvestinė

Studijų metai	Egzaminai		Dalyvavimas konferencijose		Publikacijos		
	Planas	Įvykdyta	Planas	Įvykdyta	Planas	Įvykdyta	Būklė
I (2020/2021)	1	-					
II (2021/2022)	1		1		1		
III (2022/2023)	2		3		1		
IV (2023/2024)	1		3		1		

Ataskaitinių metų darbo planas ir jo įvykdymas

Egzaminai	Dalyvavimas konferencijose		Publikacijos	
	Planas	Įvykdyta	Planas	Įvykdyta
Informatikos ir informatikos inžinerijos tyrimo metodai ir metodika		-		

Visų mokslinių tyrimų ir disertacijos rengimo etapai

Darbo pavadinimas	Atlikimo terminai	Pastabos
Mokslinių tyrimų disertacijos tema apžvalga ir analizė (Lietuvoje ir užsienyje): 1.1. Patologinių balsų duomenų bazių apžvalga. 1.2. Balso kokybės vertinimo metodų, kokybės požymių ir kriterijų apžvalga bei analizė. 1.3. Balso klosčių veiklos sutrikimo aptikimo akustiniais metodais tyrimų apžvalga ir analizė. 1.4. Analizės rezultatų apibendrinimas, metodologinių problemų suformulavimas balso kokybės vertinimo ir balso klosčių veiklos sutrikimų aptikimo srityse. 1.5. Tyrimų tikslų ir užduočių suformulavimas, tyrimo metodikos sudarymas.	2020 m. spalio mėn. – 2021 m. rugsėjo mėn.	1.1, 1.2 1.3 pradėti vykdyti, reikia paruošti apibendrinimą

Visų mokslinių tyrimų ir disertacijos rengimo etapai

Darbo pavadinimas	Atlikimo terminai	Pastabos
Mokslinio tyrimo vykdymas: 2.2. Teorinis tyrimas	2021 m. lapkričio mėn. – 2022 m. rugsėjo mėn.	
2.2. Empirinis tyrimas	2022 m. spalio mėn. – 2023 m. rugsėjo mėn.	
Atskirų daktaro disertacijos dalių (tyrimo metodikos, rezultatų, ginamų teiginių, išvadų, ir kt.) parengimas	2024 m. sausio mėn. – 2024 m. gegužės mėn.	
Daktaro disertacijos parengimas ir svarstymas padalinyje	2024 m. birželio mėn.	
Daktaro disertacijos gynimas	2024 m. rugsėjo mėn.	

Moksliniai rezultatai (2020 rudo-žiema)

- ▶ **Tikslas:** suformuoti tikslus ir užduotis tolesniems tyrimams, sudaryti metodiką
- ▶ **Uždaviniai:**
  - ▶ Peržiūrėti patologinių balsų duomenų bazes
  - ▶ Peržiūrėti balso kokybės vertinimo metodus, kokybės požymius ir kriterijus
  - ▶ Peržiūrėti balso klosčių veiklos sutrikimo aptikimo akustiniais metodais tyrimus
  - ▶ Apibendrinti rezultatus

Moksliniai rezultatai (2020 rudo-žiema)

- ▶ Naudoti raktiniai žodžiai:
  - ▶ **voice, vocal, assessment, database, quality, acoustic, analysis**
  - ▶ **voice, pathology, machine learning, quality, analysis**
  - ▶ **voice, pathology, signal, processing, quality, analysis**
- ▶ Atrinkti šaltiniai, išleisti 2010-2020 metais. Panaikinti dublikatai tarp bibliometrinių duomenų bazių

Moksliniai rezultatai (2020 rudo-žiema)

- ▶ Atrinkti **29 šaltiniai** iš **Web of Science**
- ▶ Iš šitų šaltinių **3** balsų signalą nagrinėjo kaip **netiesinę** sistemą, likę kaip tiesinę.
- ▶ Tyrimuose, kur signalas nagrinėjamas kaip **netiesinė sistema**, autoriai skaičiavo patologinio signalo **entropiją**, kitame tyrime signalas buvo moduluojamas, pagal gautą funkciją **skaičiuojami C koeficientai** ir šie koeficientai **interpoliuojami**. Taip pat autoriai naudojo **dvimačių bangelių transformaciją** balsų signalui, atvaizduotam pasikartojimų grafike (*angl. Recurrence Plot*)
- ▶ Likusiuose tyrimuose dominuoja parametrinė analizė

Moksliniai rezultatai (2020 rudenio-žiema)

- ▶ Autoriai pagrinde **naudoja** populiariausius **akustinius parametrus**:
  - ▶ *HNR / NHR*
  - ▶ *Jitter*
  - ▶ *Shimmer*
  - ▶ F_0
  - ▶ *MFCC*
  - ▶ *LPCC*
  - ▶ *LPC*
- ▶ Kai kurie autoriai šiuos akustinius parametrus naudoja **apskaičiuoti** tam tikram **indeksui**, nusakančiam balso kokybę (pvz., AVQI, ABI, DDI)
- ▶ Tyrimuose šie parametrai naudojami **atskirti** patologinius balsus, naudojami **kartu** su **akustiniais parametrais** (pvz., viename tyrime, derinant LPCC ir balso akustinius parametrus, gautas 83 % tikslumas aptinkant patologiją).

Moksliniai rezultatai (2020 rudo-žiema)

- ▶ Parametrai yra analizuojami remiantis metodais:
  - ▶ *Factor analysis*
  - ▶ *PCA*
  - ▶ *Kiti automatiniai atrankos metodai, igyvendinti neuronų tinklų sluoksniuose*
- ▶ Pastebėta, kad tikrinant ar balsas priklauso tam tikrai patologijai, tyrimuose **stengiamasi klasifikuoti į 2 klases** – sveiki / patologiniai arba patologiniai / (kitų kelių patologijų derinys). Taip pasiekiami aukšti klasifikavimo tikslumo rezultatai (kai kur net 99 %)
- ▶ Papildomai mokslininkai bando išskaičiuoti **slenkstines parametų vertes**, kurias peržengus balsas būtų laikomas disfonišku

Moksliniai rezultatai (2020 rudenis-žiema)

- ▶ Peržiūrėjus tyrimus, rasta, kad mokslininkai remiasi sekančiomis **duomenų bazėmis**
  - ▶ SVD
  - ▶ MEEI
  - ▶ AVPD
  - ▶ Kitos duomenų bazės, sukurtos specialiai darytam tyrimui
- ▶ Kai kurie mokslininkai remiasi šitų **duomenų bazių deriniais**, kad turėti dideles įvairių duomenų imtis. Mokslininkai pastebi, kad dėl duomenų bazių specifikos gali būti iškreipti tyrimo rezultatai

Moksliniai rezultatai (2020 rudenis-žiema)

- ▶ Duomenų bazių **bendra struktūra**
  - ▶ Pacientai išskirstyti pagal lytį
  - ▶ Pacientai išskirstyti pagal amžių
  - ▶ Pacientai išskirstyti pagal patologiją
- ▶ Kai kurie tyrimai **rekomenduoja** papildomai skirstyti pacientus pagal patologijos **ūmumą**, kad išvengti klasifikacijos iškraipymo.

Moksliniai rezultatai (2020 ruduo-žiema)

- ▶ Tyrimuose naudojami įrašai dažniausiai būna **/a/ balsio** fonacijos. Taip siekiama pašalinti kalbos ir balso įpročių įtaką tyrimui. Tokie įrašai labai dažnai naudojami tiriant balso patologijas
- ▶ Tyrimuose, kur nagrinėjama **balso kokybė** (ypač **dainininkų**), naudojama didesnė įrašų įvairovė. Tiriamas **dainuojantis balsas**, balsių **fonacijos** įrašomos **keliais aukštumais**
- ▶ **Problema:** priklausomai nuo to, kaip toliau tęsiu tyrimus, reikia apsispręsti, kokius įrašus naudosisiu

Moksliniai rezultatai (2020 ruduo-žiema)

Apibendrinimas

Balso kokybės, balso klosčių patologijų tyrimuose naudojama pagrinde **parametrinė akustinė analizė**, balso signalas nagrinėjamas kaip tiesinė sistema

Kai kurie tyrimai rodo, kad eksperimento sąlygomis **galima pasiekti 99 % klasifikacijos** tikslumą

Autoriai pripažįsta, kad klasifikacijos **tikslumas** yra **ribojamas** dėl naudojamų **duomenų**, todėl iš čia kyla poreikis susidaryti savo balso įrašų duomenų bazę

Kito pusmeĉio darbo planas (2021 pavasaris- vasara)

- ▶ Baigti literatūros analīzi, apibendrinti rezultatus, paruošti apžvalginj straipsni
- ▶ Suformuluoti tyrimo uždutis ir metodikā

A decorative graphic featuring a dark purple background with several overlapping circles in shades of purple and blue. A vertical red rectangle is positioned in the top right corner. The text "Ačiū už dėmesį" is written in white on the left side of the graphic.

Ačiū už dėmesį

22/03/2021